

Jemes

Nalobulat napisulan aJemes totoni

Ase itos nalobulat napisulan egai?

AJemes, avan aYesu matmat, toil a mo han alat siYesu len naut a Jerusalem, gai itosi.

Itos nalobulat napisulan egai han nasa?

Itosi han bikel mai naKristen gail navide tovoi han labikade han labidan len nadalomian len aYesu.

AJemes itos nalobulat napisulan egai mos ase?

Itosi mos naKristen gail len naut pisi.

AJemes itosi rjais?

Hum ma totoni papadan han nasihau A.D. 48.

- 1) AJemes ikel na-ke-ivoi-an mai naJu gail (1.1)
- 2) Nəboŋ nəmauran bidan, dan buri. Gəbıke gəbigol nəsaan, savi aGot totaltal han gaiug, naləŋonian sam igol ke gotogol nəsaan (1.2-18)
- 3) Nasəsələŋan mai nagolean (1.19-27)
- 4) Sagıpatpat nəvanuan galevis məhat səhor galit am. Asıke gəbilolosa han nəvanuan gail, asıke aGot ilolosa han gaiug (2.1-13)
- 5) Nəsa gotogole evusani ke gukad nadalomian len aGot o ebuer (2.14-26)
- 6) Alat lotokad nadalomian mai namealito. Navide avan ideh tokade evusani ke namıtısau han nəmauran san togəm len aGot o ebuer (3.1-18)
- 7) Len nəbalkabaŋan mətomətahun aGot. Pair dan navide enan tosa, riŋ gamito len navəlan aGot. Samtısor mədas avan ideh, samıt sor patpat gamıt məhat. Mətbələboı nəsa tovoi be asıke mətbıgole, mətugol nəsaan (4.1-17)
- 8) Alat lotopul han natite lotogol məttoləŋon tosa, dereh lipanis, be ipat len aGot han bigole. Samtikoblen mədas gamıt gabag. Toh mədau, dan bur na-ləŋon-ısa-vəsa-an (5.1-5.11)
- 9) Kel nakıtınan. Kel kot nəsaan samıt mai gamıt gabag. Sor tuv mos gamıt gabag. Dereh aGot tevi tarhət samıt (5.12-18)
- 10) Gamıt ideh bipal sob dan nakıtınan, vıreh təlmam həni han aGot bərubat nəsaan san dani (5.19-20)

Na-ke-ivoi-an

1 ¹ Ginau aJames notovi naslev siGot mai siNasub̄ aYesu Kristo, nuke, “Ivoi,” van hən nahəmar toseŋjavur pisan eru, nəvanuan gail lototoh v̄isusua len navile a pan.^a

Susumar nəboŋ nəmauran todaŋ

² Bathudud nadəlomian sagw, nəboŋ mətβetut len natit tiltile ləb̄igol kitev nadəlomian samito ke timabe, mitikemkem hənı ŋai. ³ Bathut məto-ləboii ke nəboŋ natgalenan lotogol kitev nadəlomian samito ke imabe, na-gol-kitevi-an galenan lugol nə-daŋ-βuri-an len gamito. ⁴ Nauman hən nə-daŋ-βuri-an timasvan van vəhav, hən ke nəboruan samit βinor buni, asike nədaŋan hən nəboruan samito βeβmidol boŋ ideh. ⁵ Gamit ideh βipar mitisau hən nəmauran tonor mai navide tovoi, ivoi ke teus aGot hənı, ^b gai toviol masuβ̄ mai nəvanuan p̄isi, ale dereh teviol hənı mai gaiug, asike inau isa hən gaiug sile. ⁶ Nəboŋ gəβeusi, usi len nadəlomian, nəloβ̄ sateu-ri. Nəvanuan nəlon touri ehun nətas tokud tabtab, səpat mədau. Nəlan eβ̄uvi vi məhat, epus, evi pan.^c ⁷ Nəvanuan tomagenan satinau ke Nasub̄ β̄ilav natideh maii, ⁸ ikad nənauan toru, edədas βehusur nap̄isal tosa ŋai, nəmauran san ipat lavəlav.

Naməsal mai nəvanuan topul hən natite

⁹ Nəvanuan nadəlomian ideh β̄evi ut kəmas o β̄evi məsal len nabunusian sinəvanuan gail, ivoi ke tehəhaβ̄ur, husur aGot eputsani tia. ¹⁰ Be nəvanuan tokad natite; aGot β̄igol gai β̄evi ut kəmas, ivoi ke tehəhaβ̄ur hənı, husur dereh nəmauran san teβ̄idol hum nap̄usit naliol. ¹¹ Namityal togəm vi məhat, esun naliol; imasmas, nap̄usit iteh; nəkaban han imasig. Imagenan nəvanuan tokad natite, tehis soβ̄uer hənı van vəmat, imasig maii.^d

Nətaltalan hən nəsaan

¹² AGot tivoi hən nəvanuan toil gəgat naut kəmas nate sasa gail lotogəm hən ləb̄igol kitev nadəlomian san ke imabe. Nəboŋ β̄idaŋ β̄ur gail, dereh aGot tilav nəprais hən nəmauran kitin maii, nəprais aGot tokel gati tia ke teviol hənı mai alat lotoləmas buni. ¹³ Avan ideh, natit β̄italtal ke tigol nəsaan, satike, “Evi aGot totaltal ke nisa.” Bathut natideh tosa edədas β̄italtal ke aGot tigol nəsaan, mai aGot gabag sətaltal ke nəvanuan gail ləβ̄isa boŋ ideh. ¹⁴ Avil nəvanuan v̄isusua, naləŋonian san tosa gail lutaltal ke tigol nəsaan. Losəhari, loliv gargari vi tut. ¹⁵ Beti nəboŋ naləŋonian tosa totian, ipas nəsaan. Nəboŋ nəsaan enan togəm tibau, ipas nəmatan.

^a 1.1 Mat 13.55; Mak 6.3; Uman 15.13; Kal 1.19 ^b 1.5 Pro 2.3-6 ^c 1.6 Nəvanuan nəlon touri egəgel tabtab hum nahit togəgel hən nətau han. ^d 1.11 Hən naves 10-11, ris Isa 40.6-7

¹⁶Bathudud sagw notolēmas bun gamit p̄isi, samtedəlom nagəgərasan husur aGot! ¹⁷Naviolan p̄isi lotovoi, naviolan p̄isi lotonor buni, logəm len aGot a məhat togol nañial p̄isi len nəməv. AGot sagəgel hun nəñol torusərus. ¹⁸Ileki ke, len nasoruan hən nakitinan, eviol hən nəmauran veveu mai gidato, hən datb̄ehum nāvīt metəkav len natit p̄isi gai toum hēni.

Nasəsəloŋan mai nagolean

¹⁹Bathudud sagw notolēmas bun gamit p̄isi, mətēləboi səhot nategai: Gamit p̄isi mətēutaut tabtab hən mətbesəsəloŋ, samtisaṽsaṽut hən mətḃisor, samtisaṽsaṽut hən nəlomit ḃipaŋpaŋ^e ²⁰bathut nəlol paŋpaŋ sinəvanuan edədas ḃigol səhot nanoran aGot toləŋoni. ²¹Imagenan, bubulan nāḃiŋḃiŋalan mai nəsaan topat sal, dan nəmauran samito. Nəlomit temədaṽ ale səsəloŋ husur nasoruan aGot toriŋi len nəlomito, husur eləboi ḃilav kuv gamito dan nəsaan samito.

²²Mitigol nəsa nasoruan tokele, samtesəsəloŋ kəmas hēni ŋai. Mətbesəsəloŋ hēni be asike mətḃigol husuri, mətogəras səḃōmit hən gamito. ²³Avan ideh tosəsəloŋ hən nasoruan be sagol nəsa tokele, esuñan nəvanuan toleleduŋ, ris nəhōn len nakəlas. ²⁴Nəboŋ toris nəhōn tonōŋ, ipair dani: vəha-sua ŋai nəlon iḃoŋboŋ hən nənahənah han. ²⁵Avil nəvanuan tobunus vahvahur nalo tonor buni siGot, nalo togol ke nəsaan satəgau gat nəlon am, atenan ḃebunus tabtab hēni, asike nəlon ḃiḃoŋboŋ hən nəsa tobunusi, tosəsəloŋ hēni, be ḃigol nəsa nalo tokele, dereh aGot tigol tivoi buni hən atenan, len nəsa togole.^f

²⁶Avan ideh ḃinau ke aGot tohəhəṽur hən nalotuan san, avil asike ḃiwol hən nasoran san ḃivoi, egəras gai gabag ale nadəlomian san evi naut kəmas. ²⁷Naṽide hən nalotuan aGot Tata tonau ke tovoi mai tonor masuṽ, imaiegai: Kətkəta təban nəbatunau pəhəṽut gail mai namilesw gail lotoləŋon tosa. Ale gelələgau hən gaiug, hən nəmauran navile a pan satidos nəmauran saṽ.^g

Gigol teḃitoṽ van hən nəvanuan p̄isi

2 ¹Bathudud sagw, husur mətḃokad nadəlomian len aMasta sidato, aYesu Kristo, Nasuḃ toyalyal, naṽide samit gail teḃitoṽ van hən nəvanuan p̄isi, ideh satile.^h ²Nəboŋ mətḃokad nəḃonḃonan, avan ideh tosun nahurabat bilbil, totav nariŋ nagol gail len navəlan ḃegəmai, ale togon tovi məsal tosun nahurabat tomatu tia, ḃegəmai, mitimab hən gəlaru? ³Mətḃekəta təban gai tosun nahurabat bilbil, mətḃikel maii ke,

^e 1.19 Ecc 7.9 ^f 1.25 Nalo aJames tosor husuri savi nalo p̄isi siMoses, be isor husur nalo hən na-ləmas-buni-an aYesu todaŋ ke datimashusur tabtab hēni. ^g 1.27 Isa 1.17, 23

^h 2.1 Job 34.19; Lev 19.15

“Naut tovoi egai, gebətah gegai,” avil mət̄bikel mai naməsəl ke, “Geil ei o gebətah len tan bathuriegw.”⁴ Mət̄bigol b̄imainenan, mət̄opəpəhw husur natilean mət̄togole len gamit gabag. Na-nənoṽ-həni-an samito isa husur nənauan hən nəsaan mət̄tokade.

⁵ Bathudud notoləmas bun gamit p̄isi, səsəlōŋ! AGot ilekis hən alat lotovi məsəl len nabunusian sinavile a pan, hən ləb̄epul hən nadəlōmian, ale hən ləb̄ikad natohan pipihabəlan balai, hum tokel gati ke alat lotoləmas buni likade. ⁶ Wake gamito, mət̄omədas naməsəl gail, riŋ galit a pan. Imabe? Ase lomədas gamito, liv gargar gamito vi lan nakotan? Evi alat lotokad natite boh! ⁷ Galit lusor mədas nahəsən aYesu Kristo tovoi, nahəsən mət̄toṽati husur mət̄tovi esan.

⁸ Mət̄bigol nəsa aKristo tovi kiŋ sidato tokel buni, mət̄ugol ivoi. Ikel bun nalo natosian siGot tokele ke, “Geləmas bun nəvanuan totoh pəpədan hən gaiug suṽan gotoləmas bun gaiug gabag.”ⁱ ⁹ Avil mət̄beputsan avan ideh məhat hum tovoi səhor nəvanuan tile, mət̄ugol nəsaan. Ale evi nalo enan tosaḅ səhoti ke mət̄tovi nəvanuan na-ḅur-kotov-nalo-an. ¹⁰ Husur avan ideh togol natit p̄isi nalo kavkav tokele, be toteh len nakelean tosua ŋai, gai eḅur kotov nalo kavkav, ale inor hən ḅipanis sile. ¹¹ Bathut aGot toke, “Sagigol naitian toḅur kotov nəlahan,” ikele am ke, “Sagigol avan ideh timat.”^j Asike gəḅigol naitian toḅur kotov nəlahan, be gəḅigol nəvanuan ḅimat husur naləŋonian saṽ ŋai, gaiug boh, goḅur kotov nalo.^k ¹² Len nəsa gotokele, nəsa gotogole, ginau gat nategai ke, aGot dereh tenənoṽ hən nəmauran saṽ mai nalo hən na-ləmas-buni-an, nalo togol nəsaan satəgau gat nəlōm am. ¹³ Husur asike nəlōm ḅitaŋis nəvanuan gail, asike aGot ilolosa hən gaiug nəboŋ bəkəta bunus nəsa gotogole. Be nəlōm ḅitaŋis nəvanuan gail, nəlon aGot dereh titaŋis gaiug nəboŋ bəpəpəhun navoian dan nəsaan.

Nadəlōmian mai nagolean

¹⁴ Bathudud sagw, gəḅikel ke gotokad nadəlōmian be gəsagol natideh hən ḅeṽusani, nadəlōmian saṽ evi tarhət saṽ mabe? Nadəlōmian tomaienən edədas ḅilav kuv gaiug dan nəpanismen. ¹⁵ Aṽaṽ o aṽavineṽ len nadəlōmian ḅipar hurabat o hanian akis, ¹⁶ ale gamit ideh ḅikel maii ke, “Ivoi, natəmat tipat len nəlōm, gitoh tunətun ale hanukub,” be asike gəḅilav nəsa toṽidol həni maii, govi tarhət san mabe? ¹⁷ Len naṽide tomaienən, nadəlōmian ḅipat səḅon, asike ḅigol natideh, nadəlōmian enan imat, savi natideh.

¹⁸ Avil avan ideh ḅike, “Gaiug gukad nadəlōmian, ginau nugol natit tovoi gail.” Ale dereh nisor vari ke, “Gəḅeṽusan nadəlōmian saṽ səkad

ⁱ 2.8 Lev 19.18 ^j 2.11 Nəboŋ toke *Sagigol avan ideh timat* namilen ke sagigol avan ideh timat sil nəlōl paŋpaŋ saṽ o naləŋonian saṽ ŋai. ^k 2.11 Exo 20.13-14; Deu 5.17-18

nagolean ideh tovoi lan, ale ginau, len nesa tovoi notogole, dereh nevusan nadalomian sagw.”¹⁹ Gəbedəłomi ke aGot esua ɲai, ivoi! Be natəmat gail am lodəlom natenan, ale lomətahw, lupab lan.¹ ²⁰Gumelmel! Gəsələboi səhoti sal a? Nəboɲ nagolean sətah mai nadəłomian, nadəłomian enan savi natideh. ²¹Atəmadat ta sutuai, aAraham igol nesa hən aGot toriɲi ke tonor len nəhon? AGot eriɲi ke aAraham inor len nəhon nəboɲ aAraham toviol hən aIsak, anatun, len nəmel tutumavan.”^m ²²Imaiegai: Nadəłomian san mai nesa togole aroum bōnbōn. Nesa togole evurvur nadəłomian san. ²³Ale natosian siGot isarpoh toke, “AAraham edəlom nesa aGot tokele, ale aGot eriɲi ke aAraham inor len nəhon husur nadəłomian san,”ⁿ ale aGot ekisi hən abubur san.^o ²⁴Imasil ke aGot eriɲi ke nəvanuan inor len nəhon husur nesa nəvanuan togole, savi husur nadəłomian nəvanuan tokade lan ɲai. ²⁵Imaianan am hən aRahap, napəhəvut ta Jeriko ta mō toɲur hən niben. AGot eriɲi ke inor len nəhon husur nesa alitenan togole nəboɲ tosusuan ahai pispisul gail ale tosəvat galit vi lan naɲisal tile sua.^p ²⁶Nəboɲ nanunun toɲuer len nəvanuan, niben imat. Len naɲide tomaienan, nəboɲ nagolean sətah mai nadəłomian, nadəłomian enan imat.

Nawolan hən nameam̃

3 ¹Bathudud nadəłomian, gamit isoɲur samtegəm vi hai ɲusan. Mətevis ɲai. Husur mətoləboii ke dereh aGot tebusus kitev nesaan len nəmauran mai naɲusanan sinamit namttovi hai ɲusan, səhor nəvanuan tile gail. ²Len naɲide tosoɲur gadit ɲisi datusab van. Avan ideh asike bisor bisa len nasoran san, gai evi nəvanuan tonor kavkav hum aGot toləɲoni, eləboi biwol hən gai gabag kavkav. ³Nəboɲ datberij natuhmetəlai len nabuɲon nahos hən biɲol nesa datbeləɲoni, datoləboi datbiwol hən niben kavkav. ⁴Mitinau nabiltiwag wol. Ahai wolwol eləboi biwol hən nəwag enan hən natuhvōs wolwol ɲai, ale dereh tevi lan naut ahai wolwol toləɲoni, naut kəmas nəlan todaɲ. ⁵Len naɲide tomaienan namean nəvanuan evi natuhtit ɲai be ikel na-sor-patpat-gai-məhat-an totibau.

Mitinau nakumashəhab toləboi bəpəɲas nabiltilililai. ⁶Namean nəvanuan tosor ehum nəhab enan. Len niben nəvanuan, namean evi nəkadhut naɲide hən nəmauran tiltile ɲisi lotosa. Emədas nəvanuan kavkav. ASetan etuɲ namean nəvanuan hən nəhab nəmatan ale namean nəvanuan epəɲas ɲis naɲisal hən nəmauran san kavkav. ⁷Nəvanuan eləboi biɲol narivatəvat mai nəman mai natit tokələh mai natit tomaur len tas lototilile ləbəhusur nesa toləɲoni. ⁸Be səkad avan ideh toləboi biɲol namean bəhusur nesa

¹ 2.19 1Tim 4.1; Mat 8.29; Mak 1.24, 5.7; Luk 4.34 ^m 2.21 Gen 22.1-14 ⁿ 2.23 Gen 15.6
^o 2.23 2Chr 20.7; Isa 41.8 ^p 2.25 Jos 2.1-21

toləŋoni. Evi natit nəsaan sua, na-wol-həni-an toʔuer lan. Epul hən nabe-hi togol nəmatan. ⁹Nameadato isal suh Nasuʔ, aTəmadato, ale nameadat enan ŋai esəvar nəvanuan gail, aGot togol lotosuʔman gai.⁹ ¹⁰Nə-sal-suhi-an mai nəsəvarian, gəlar ʔisi arovivile len nabuŋon nəvanuan. Bathudud sagw gail, datimasgol ke natenan satimaienən. ¹¹Nabəko tosua ŋai eʔuv hən nəwai tohol mai nəwai tokon a? Ao! ¹²Bathudud sagw gail, nəhai nafik iʔvan hən naoliv a? Ao! Nəhau nəkreʔ iʔvan hən nafik a? Ao! Ale nabəko tokasəkas edədas ʔeʔuv hən nəwai tohol.

Namitisau hən nəmauran tonor egəm len aGot

¹³Gamit ideh ikad namitisau hən nəmauran tonor o naləboian a? ʔikade, ʔiʔarʔar len nəʔide san tovoi, ke, len namitisau san hən nəmauran tonor, natit ʔis togole, igol gail len nəlon tomədao, sənau gai. ¹⁴Avil len nəlomito məʔbikad nə-taʔbulol-bulosi-an, məʔbinau masuʔ hən gamit səʔomito, samtisor patpat namitisau samit a məhat, samtelibliboŋ hən məʔbisor mədas nakitinan. ¹⁵Husur namitisau tomaianən sagəm len aGot, be egəm len navile a ʔan mai nəvanuan lotosuh lan mai natəmat gail. ¹⁶Husur naut ideh nəlon nəvanuan toʔul hən nə-taʔbulol-bulosi-an mai nəvanuan lotonau masuʔ hən galit səʔbolito, naut enan ikad nətaʔtaʔoran mai nəʔide hən nəsaan tiltile ʔisi. ¹⁷Avil namitisau hən nəmauran tonor togəm len aGot iveveu buni, asike asike isa. Eləmas bun natəmat len nəlon nəvanuan, inau habat hən nəvanuan tile, səhaihai be eutaut hən ʔesəsəloŋ hən nəvanuan tile. Nəlon itaŋis masuʔ hən nəvanuan tile, ale len natit ʔisi togole iʔvan hən nəʔit tovoi. Igol eʔitoʔ van hən nəvanuan ʔisi, ale nəsa tokele, igole, sagəras avan ideh. ¹⁸Alat nəlolit tokad natəmat, lotogol nəʔonan ke səkad nəbalan am, ehum galit lumabul namisurhut totov, toʔvan hən nəʔite tovi nəmauran tonor buni.

Gol nəsa aGot toləŋoni

4 ¹Nəʔalkabaŋan mai nəbalan gail len gamito, logəm a be? Logəm len naləŋonian samit səʔomit gail lotoliv gamito. Naləŋonian galenan luʔbal len nibemito mai nəlomito. ²Mətoləŋon nəsa mətsəkade; nəlo-mit evənohi be mətodədas məʔbikade; imaienən mətoʔitʔituh, mətuʔbal, mətugol nəmatan məsi. Mətsəkade husur mətsaus aGot həni. ³Ale nəboŋ məttousi həni, mətsəkade husur mətsausi məs navoian; mətoləŋoni ŋai məs ʔigol na-ləŋon-ivoi-an len gamit səʔomito. ⁴Mətsail gəgat len aGot, mətohum abareab toriŋ asoan hən ʔitoh mai naluʔman tile! Nəboŋ məttogəm vi bubur sinavile a ʔan, mətogəm vi enemi siGot. Mətsaləboii a? Imaiənən, avan ideh tolekis hən ʔevi bubur sinavile a ʔan, gai evi enemi siGot. ⁵Natosian siGot ike aNunun aGot, aGot toriŋi len gidato, ilekol

⁹ 3.9 Gen 1.26-27

masuŵ hən gidato. Mətunau ke natosian san isor kəmas a? Ao! ⁶Avil aGot eviol habat am mai gidato hən navoian gai toviol kəmas həni. Imaienan, natosian siGot ike, “AGot evi enemi silat lotopatpat galit məhat, be eviol kəmas hən navoian mai alat nəlolit tomədaŵ, ləsənaŵ galito.”^r ⁷Imaienan, riŋ gamito len navəlan aGot. Mitidaŋ ĩbur natəmat ale dereh tigam dan gamito. ⁸Mətegəm pəpadaŋ təban aGot ale dereh aGot tegəm pəpadaŋ təban gamito. Gamit məttovi vanuan nəsaan, kəkəsəval, mitigol nəmauran samit tiveveu! Gamit məttokad nənauan toru, mitigol nəlomit tiveveu.^s ⁹Mitilolosa, mititaŋ, namətarur samit gail lise! Nəmanmanan samit tegəm vi taŋan, nəkemkeman samit tegəm vi lolosaan. ¹⁰Nəlomit temədaŵ len nəhon aGot, riŋ gamit len navəlan ale dereh tēputsan gamito.

Samtisor tas nəvanuan tile

¹¹Nəbathudud sagw gail, samtisor mədas gamit gabag. Avan ideh ĩsior mədas nəbathudud nədəlomian ideh, ĩsəb səhoti ke ĩsa, gai isəb səhoti ke nalo siGot isa. Wake nalo səpat len navəlaŵ hən gəĭbikē ivoi o isa, ao, gimasgol husur nəsa tokele ŋai. ¹²AGot səbən ŋai toviol hən nalo, gai ŋai eləboi ĩpəpəhən navoian dan nəsaan. Gai səbən ŋai eləboi ĩlav kuv gidato hən datĭmaur, gai səbən eləboi ĩgöl datĭmasig. Be gaiug savi hən gəĭbikē nəvanuan tile tosa.

Sagisor sal suh gaiug

¹³Mətesəsəlon, gamit məttoke, “Daməŋai o pelan datevi lan nəĭltivile ea. Ale dateum ei len nasihau tesua, datevur natit gail, ĩpur həni, ale dereh datesəhor nəvat tisoĭbur.” ¹⁴Samtekəmaienan husur mətsaləboi nəsa ĩvisi pelan.^t Mətsaləboi nəmauran samit timabe. Mətohum nəmavukasw togol naut toĭbanuĭbanw, ale sədareh toməkaskas. ¹⁵Ivoi am hən mətbike, “Nasuĭ ĩləŋoni, dereh datitoh, datigol timaiegai maiegai maiegai.” ¹⁶Be gagai len nənauan ke məttovoi səhor nəvanuan tile gail, mətusor patpat gamit məhat. Na-sor-sal-suhi-an ĩisi tomagenan isa vəsa! ¹⁷Imaienan, nəboŋ məttoləboi nəsa tonor hən mətbigole be mətsagole, mətugol nəsaan.

Nalələgauan van hən alat lotopul hən natite

5 ¹Mətesəsəlon, gamit məttopul hən natite! Mititaŋ, məteis husur na-ləŋon-isa-vəsa-an gail lotogəm hən gamito. ²Nasugurtit məttopul həni ĩmōm tia, nahurabat samit gail, nəbarĭmōm ikat tətər gail gol ke lumadurdur tia. ³Nagol mai nasilva məttosah tuani itaŋ tia. Natgalenan dereh likel ur nəsaan samito lihan nibemito hum nəhab. Nəboŋ hən

^r 4.6 Pro 3.34 ^s 4.8 Zec 1.3; Mal 3.7 ^t 4.14 Hən naves 13-14, ris Pro 27.1

nanonjan hən navile a pan egəmai be mətusah tuan natit samito sal.⁴
⁴Nau nəsa məttoḡole! Mətsaṽur nəvanuan nauman gail lotota kokotov
 nawit len nəmarireu samito, gol ke naṽurṽuran salito mətsaṽuri ikel ur
 nəsaan samito. Ale nəkaiian silat lotota kokotov nawit, aGot tovi Masta
 sinabiltivəshəḡel gail len nəmav, esəsəloḡ həni.⁵ Len nəmauran samit
 topul hən nakontite len navile eg a pan, mətugol natideh məttoḡonḡoni.
 Hum nabuluk tokənoh hən naliol sənau nəmatan san, gamito mətugol
 nəlomit tokənoh, tohan təməhav naut kəmas nəboḡ hən nəmatan.
⁶Mətusaḏ səhoti ke nəvanuan nanoran timaspanis, ale mətugol imat, be
 gai sagol natideh hən mətḡinonḡ dani.

Toh mədau husur na-ləḡon-isa-vəsa-an

⁷Imaienan bathudud nadəlomian, susumar len na-toh-mədau-an vir
 nagəman siNasuḏ. Mitinau nəvanuan tokad nəhol. Itohtoh mədau vir
 naus ḡeus len nəboḡ han, hən natit ṽisi lototov len tan ləḡiṽan hən navit
 tovoi.⁸ Gamit am mititoh mədau tebəlav, mətəil ḡəgat len Nasuḏ husur
 nagəman san egəm pəpadaḡ.

⁹Bathudud nadəlomian, samtikoblen mədas gamit gabag, hən asike
 Nasuḏ ḡisaḏ səhoti ke mitimaspanis. Məteris! Gai ḡepəpəhun navoian dan
 nəsaan sidato egəm tia! Satoil bopita!

¹⁰Bathudud nadəlomian, hən mətḡeləboi na-toh-mədau-an tobəlav
 len na-ləḡon-isa-vəsa-an, mitinau ahai kelkel ur gail lotosor len nahəsan
 Nasuḏ. Ale mitigol tətov hən galito. ¹¹Datunau alat lotodaḡ ḡur na-ləḡon-
 isa-vəsa-an. Len nabunusian sidato aGot ivoi hən galito. Mətosəsəloḡ
 ləboi nə-daḡ-ḡuri-an siJop, ale mətoris ləboii ke husur na-ləḡon-isa-vəsa-
 an tobəlav, Nasuḏ aGot ivoi masuṽ həni.^x Husur nəlon Nasuḏ itaḡis masuṽ
 hən nəvanuan, mai epul hən nalolosaan.^y

¹²Bathudud nadəlomian, a məhat hən natit ṽisi, samtikel nəhes ideh
 hən ḡita gat na-kel-gati-an samito, samtikel nəhes nəmav, nəhes navile
 a pan, o nəhes ideh am. Be mitike, “Evoi” ḡai hən evoi, mitike, “Ao” ḡai
 hən ao, hən asike aGot ḡisaḏ səhoti ke mitimaspanis.^z

Mitisor tuṽ len nadəlomian, mətəvi tarhət gamit gabag

¹³Gamit ideh ḡeləḡon ḡisa masuṽ, timassor tuṽ. Gamit ideh ḡehəhaṽur,
 timassal suh aGot len nəḡe gail. ¹⁴Gamit ideh ḡeməsah, timaskis aelta
 silat siYesu legəmai ale limassor tuṽ ḡosi, vəhasi hən naoil len nahəsan
 Nasuḏ.^a ¹⁵Ale na-sor-tuṽ-an len nadəlomian dereh tilav kuvi dan namə-
 sahan; Nasuḏ tigol timaur. Ale atenan ḡigolḡol nəsaan, Nasuḏ dereh

^u 5.3 Hən naves 2-3, ris Mat 6.19 ^v 5.4 Lev 19.13; Deu 24.14-15 ^w 5.7 Deu 11.14;
 Jer 5.24; Jol 2.23 ^x 5.11 Job 1.20-22, 2.10 ^y 5.11 Psa 103.8 ^z 5.12 Mat 5.34-37
^a 5.14 Mak 6.13

teruḃati dani. ¹⁶Imaienan, mitikel vəhot nakitinan hən nəsaan samit gail mai gamit gabag ale sor tuṽ ṁos gamit gabag hən mətḃimaur dan naməsahan. Nəboŋ nəvanuan nanoran tosor tuṽ, na-sor-tuṽ-an san ikad nədaŋan totibau, len Nasuḃ eləboi ḃigol natit ḃisobur. ¹⁷AEljah evi nəvanuan suṁan gidato, ale isor tuṽ idaŋ hən naus asike ḃeus. Ale naus səhan nətan len nasihau totor mai nahəbati toməlevtes! ¹⁸Beti isor tuṽ hən naus ḃeus, ale nabiltius eus, nətan igol nəhanian itov, iṽan.^b

¹⁹⁻²⁰Bathudud nadəlomian sagw, gamit ideh ḃipal sob dan nakitinan, ale avan ideh ḃevireh təlmam həni, mitinau gat nategai: avan ideh ḃevireh nəvanuan nəsaan təlmam dan nəpisal nəsaban san, ilav kuvi dan nəmatan hən aGot ḃeruḃat nalilisaan san.^c

^b 5.18 Hən naves 17-18, ris 1Ki 17.1, 18.1, 18.42-45 ^c 5.19-20 Pro 10.12; 1Pit 4.8